

Comunicarea în predarea textelor de specialitate

Autor: L. Prozor-Barbalat

Acest articol abordează dezvoltarea deprinderilor de exprimare orală și scrisă, particularitățile, avantajele și funcțiile acestea, cât și utilizarea unor metode ce implică comunicarea.

Studierea limbilor străine la facultățile de profil accentuează formarea competenței de comunicare orală și scrisă, fiind una din cele 10 competențe cheie, precum și unele performanțe care să-i permită studentului să citească literatura de specialitate în limba străină studiată.

Procesul dinamic, care are loc în societatea noastră, ne obligă să ținem pasul cu evoluția societății și, în primul rând, a educației. Crearea mediului de învățare care poate eficientiza tehnicile de învățare și de munca intelectuală schimbă relația profesor – studenți, dar și relația dintre studenți, promovând sprijinul reciproc și dialogul practic prin diverse procedee.

Comunicarea este acțiunea de *a comunica* și rezultatul ei și este sinonimă cu noțiuni precum: raport, relație, legătură; prezentare, într-un cerc de specialiști, a unei contribuții personale într-o problemă științifică; iar verbul *a comunica* înseamnă a face cunoscut; a informa etc. [1, p. 205]. Comunicarea este o formă particulară de schimb de informație între două sau mai multe persoane, două sau mai multe grupuri. Relația dintre profesor și studenți, schimbul, transmiterea și receptarea de semnificații, modificarea voluntară sau involuntară a comportamentului celor angajați în comunicare sunt trăsăturile fundamentale ale comunicării. După cum știm, limba este un material de construcție a comunicării. Comunicarea, potrivit L.-O. Bradea, este *acție* (= acțiune) și *reacție* (= răspuns). Procesul didactic este în sine un act de comunicare [2, pp. 276-277]. Iată de ce în predarea limbii trebuie să fie dezvoltate toate cele patru dimensiuni ale predării: capacitatea de exprimare orală și scrisă și capacitatea de receptare

a mesajului oral și scris. Întreaga activitate din auditoriu include toate formele specifice comunicării. În orice moment, profesorul este comunicator; orice expresie verbală sau nonverbală devine comunicare. Comunicarea este un instrument didactic atunci când produce efecte raționale și emoționale pozitive, când răspunde unor necesități.

Prin comunicare, omul se analizează pe sine și îi analizează pe cei cu care se afla în interacțiune, de aceea o comunicare eficientă presupune transmiterea corectă a unui mesaj care necesită înțelegere corectă. Comunicarea ne ajută să înțelegem mai bine o persoană sau o situație. Ori de câte ori comunicăm, avem în vedere patru obiective majore: să fim recepționați, să fim înțeleși, să fim acceptați, să provocăm o reacție, ce constă într-o schimbare de comportament sau de atitudine.

Potrivit lui Dinu M. distingem cinci tipuri de comunicare, și anume: *comunicarea intrapersonală*, în care emițătorul și receptorul sunt indiscernabili; *comunicarea interpersonal didactică* ce presupune strict doi participanți și ocupă un loc aparte în ierarhia tipurilor de comunicare, deoarece prezintă mai mult decât oricare dintre acestea, calitatea de a influența opiniile, atitudinile sau credințele oamenilor; *comunicarea de grup* este o altă ipostază a comunicării interpersonale, ce presupune mai mult de doi participanți; *comunicarea publică* implică prezența unui emițător unic și a unei multitudini de receptori; *comunicarea de masă* presupune adresarea de mesaje unor destinatari necunoscuți [3, pp. 77-86].

Iacob L. și Cosmovici A. ne vorbesc despre comunicare verbală, paraverbală și nonverbală; comunicare accidentală, subiectivă și instrumentală [4, p.184].

Comunicarea joacă un rol important și în predarea textelor de specialitate. Comunicarea pedagogică include întreaga gamă de mijloace specifice dinamicii comunicării umane contemporane [5, p. 59], ceea ce înseamnă că persoanele angajate în această activitate nu se limitează doar la un schimb de informații, ci sunt

într-o cooperare verbală. Fiind o condiție esențială în procesul didactic ce contribuie la întărirea relațiilor dintre studenți și profesor, comunicarea are un caracter complex, combinând diferite forme, tipuri și mijloace. Ea realizează obiectivele noastre de bază, care sunt: însușirea practică a limbajului uzual, formarea deprinderii de a conversa pe teme legate de specialitate, formarea priceperii de a utiliza dicționarul și de a traduce texte, formarea deprinderii de a se exprima în scris, dezvoltarea interesului pentru studierea limbii străine, pregătirea pentru examenul de competență lingvistică. În continuare vom prezenta două metode de lucru ce implică comunicarea.

Metoda “**Mozaic**” este o strategie bazată pe învățarea în echipă, unde fiecare student are o sarcină de studiu, în care trebuie să devină “expert”. De exemplu: la lecția de predare a unității VII, **Building Bridges**, grupa este împărțită în patru subgrupe, fiecare membru primind un număr de la 1 la 4 și sarcinile de învățare. (*Studenții numărul 1 lucrează cu podurile cu arc; studenții numărul 2 cu podurile suspendate; studenții cu numărul 3 au podurile cu grindă și studenții cu numărul 4 lucrează cu podurile basculante.*) Mai apoi studenții se regroupează după numărul pe care l-au primit (*Studenții cu numărul 1 formează o grupă, cei care au numărul 2, o altă grupă etc.*) și lucrează în echipă, iar dacă este cazul, sunt ajutați de profesor. (*Studenții vor găsi caracteristici specifice fiecărui tip de pod.*) După finalizarea discuțiilor în echipă, studenții se regroupează și devin “experți” în grupul inițial. (*Studenții vor transmite colegilor informațiile receptate în activitatea desfășurată cu grupul inițial.*)

Avantajele acestei metode sunt: anihilarea “efectului Ringelmann” (lenea socială, când individul își imaginează că propria contribuție la sarcina de grup nu poate fi stabilită cu precizie); dezvoltarea interdependenței dintre membrii grupului și ameliorarea comunicării.

Odată ce ținta cursului practic de limbă modernă este potrivirea abilităților de comunicare în conformitate cu termenii

limbajului de specialitate în limba țintă, conținutul profesional și exigențele pregătirii impun o abordare strategică și o tactică coerentă a predării. O selecție corespunzătoare a metodelor, accentuarea comunicării complexe în predare și învățare, desfășurarea unor activități didactice creative și inovative în care atât profesorul cât și studenții să devină comunicatori de informații lingvistice și profesionale ne ajută să realizăm sarcinile didactice în funcție de conținuturile specifice ale lecțiilor.

Competența de comunicare cumulează întregul ansamblu de abilități personale: *a ști; a ști să faci; a ști să fii; a ști să devii*; ea este un rezultat egal al științei și artei (măiestriei), neexistând un mod ideal de comunicare [6, p. 89].

O altă tehnică menită să stimuleze studenții să-și reactualizeze unele dintre cunoștințele anterioare care au o anumită legătură cu tema lecției este tehnica **Termeni – cheie inițiali**. Profesorul alege 4-5 termeni din textul ce urmează a fi studiat pe care-i scrie pe tablă.

Studenții, în perechi, decid prin discuții sau prin asaltul de idei, desfășurate pe durata a 4-5 minute, ce relație poate exista între acești termeni. După ce perechile au ajuns la o concluzie privind legătura dintre termeni, studenții trebuie să citească cu atenție textul pentru a descoperii termenii avansați inițial și relația dintre aceștia. Rolul acestei tehnici de predare – învățare este de a focaliza atenția și interesul studenților asupra unor noțiuni, rolul esențial constând în înțelegerea textului, le solicită gândirea și imaginația. Tehnica poate fi utilizată în fazele de evocare și realizare a sensului, dar și în faza de reflecție sub formă de termeni cheie.

Comunicarea didactică nu se face numai de către profesor cu unul sau cu toți cursanții, ci este multiplă, reciprocă, pluriformă. Comunicarea didactică dezvoltă, stimulează intercomunicarea, interactivitatea cognitivă [2, p. 82]. În cadrul interacțiunii profesor-student, comunicarea mai are următoarele funcții: funcția informativă, de transmitere a mesajului didactic și educativ;

funcția formativă, de stimulare a gândirii și a imaginației la studenți; funcția educativă, de transmitere a influențelor educaționale, de coeziune și afirmare a grupurilor; funcția de evaluare și reglare a procesului de predare - învățare; funcția de rezolvare a problemelor educaționale și a conflictelor.

Pentru perfecționarea comunicării didactice este necesară cunoașterea și respectarea unor reguli de către profesori, cum ar fi: vorbirea corectă, deschisă și directă; încurajarea feedback-ului din partea studenților; ascultarea atentă, răbdătoare și încurajatoare a mesajelor primite din partea studenților, concomitent cu efortul de a înțelege exact sensul acestor mesaje; folosirea mai multor forme de comunicare didactică pentru același tip de mesaje și repetarea mesajelor mai complexe

Profesorul dezvoltă comunicarea, îi învață pe studenți să comunice între ei, organizează și evaluează comunicarea ca act psihosocial și ca instrument didactic. Studiile de piață din SUA arată ca temerea principală a oamenilor este să țină un discurs în fața unei audiențe. Iată de ce rolul profesorului de facilitator și manager al activității studenților, dar și de partener al acestora este foarte important. Folosind materiale autentice și interesante, atât metode tradiționale, cât și interactive, didacticianul dezvoltă la studenți talentul de a comunica, ce implică mult mai mult decât a ști să vorbească bine. Îndrumând studenții să citească pentru a dezvolta vocabularul și a îmbogăți ideile, făcându-i să prezinte un proiect în fața grupei și cerându-le colegilor să le dea un feedback cu privire la stilul lor de prezentare și la modul cum au transmis mesajul, profesorul dezvoltă abilitățile de comunicare, care prezintă un avantaj în viitoarea lor carieră.

Predarea și învățarea la nivel universitar a limbii străine moderne cu accent pe activități elaborate prin intermediul diferitor metode îl fac pe profesor să creeze situații în care studenții să fie obligați să utilizeze o gamă vastă de procese, astfel încât aceștia să aibă posibilitatea de a folosi materialul predat pentru rezolvarea sarcinilor date. Vorbim despre operații cum ar fi: observarea,

identificarea, comparația, clasificarea, organizarea, analiza și sinteza, verificarea, explicarea cauzelor, sesizarea esențialului, corectarea, stabilirea de relații funcționale, abstractizarea și generalizarea, evaluarea, interpretarea, judecata critică, formarea propriei opinii, extragerea de informații, comunicarea etc.

Considerăm că lecțiile în care profesorii învață studenții să comunice prin intermediul diferitor metode, efectuează dezbateri între studenți, îi îndrumă și-i ajută să facă un proiect sau o prezentare, pot fi de succes, deoarece în acest mod ei pregătesc viitorii specialiști, care vor ști să explice, să discute, să caute soluții și să facă față tuturor situațiilor în viitoarea lor profesie.

Bibliografie:

1. *Dicționar explicative al limbii române*, Ediția II –a, univers enciclopedic, București, 1998, p. 205.
2. Bradea L.- O., *Comunicarea – mijloc și scop în educație*, www.upm.ro/.../situl.../Bradea%20Livia.pdf, pp.82, 276-277, văzut în data de 24.11.14.
3. Dinu M., *Comunicarea. Repere fundamentale*, București: Editura Științifică, 1997, pp. 77-119.
4. Iacob L., Cosmovici A., *Comunicarea didactică în Psihopedagogie*, Iași, Editura Spiru Haret, 1994, pp.184, 237-252.
5. Oprea Cr.-L., *Strategii didactice interactive*, editura didactică și pedagogică, R.A.2007, București, pp.191-228.
6. Callo T., *Educația comunicării verbale*, Chișinău, Editura Litera, 2003, pp. 83-90.